

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

11. Vtilem atque commodam, nostram esse sententiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

actiones sunt, parumque coherentes, non potest secunda vel tertia à matutino esse proposito, nisi illud instauretur.

Sed, vt primæ cogitationes, seriatimque desideria plurimum possunt, matutinum illud propositum, curam quamdam menti imprimi, facilioremque reddit, vt eadem voluntas confestim, nec aliter quam in recens extinctæ lucernæ fumo flamma redintegretur: quod tanta celeritate & habilitate à viris bonis fit, vt omnem panem animaduersionem fugiat. Quare maximi facienda est recta ista intentio matutina, quæ quo contentior fuerit, eo facilius recurrer, imò etiam se obrudet inuitis.

C A P V T XI.

Vtilem esse atque commodam quam explicuimus sententiam.

NE autem veriore, quam hominum imbecillitati fauentiorem hanc meam sententiam credas; observa quod dixi, Ex intentione recta id omne bonitatem mutuari, quod ex vi eius exoritur. quod sanè latissimè patet, docetque esse consultissimum, vt id bonarum actionum genus recta intentione deligamus, ex quibus aliæ plurimæ pendent.

Vbi vide, quanta sint in recta instituti vitæ electione compendia; cum enim actionum, quæ inde nascuntur, infinitus propè sit numerus, emolumentorum quoque immensum esse numerum necesse est. An etiam damnorum, quares, vbi mala intentione sit electum? ita sanè, dum tamen in eadem prauitate hæreatur; at id remedij præsidè est, vt quod malè cœpisti, meliore mente pergas: nec enim rei, sed solius animi, qui facillè mutari potest, id vitium fuerat.

Cum igitur vitæ aliquod genus ritè elegisti, vel electionem ita correxisti, vt in eo non nisi ex diuinæ gloriæ desiderio perseverare statueris, quamdiu in illo eris, quidquid ex rationibus illi statui propriis egeris, à recta illa electione, atque aded à recta intentione, & consequenter in Dei gloriam, æternamque coronam tuam esse censebitur. Itaque si sic uxorem duxeris, omnis actio quæ ex matrimonij sine manabit, vxori placere, rem domesticam curare, tueri & augere, liberos educare, & eiusmodi plurima, ex eadem prima intentione qua id vitæ institutum elegisti, tamdiu æstimabuntur, quamdiu ex desiderio se tuo vitæ instituto conformandi proficiantur: id solum hîc est tum incertius, tum fraudulentius, quod harum actionum plurimæ prauitatis naturæ illudunt, variaque cupiditate facillimè à primo instituti vitæ proposito eo magis abducunt, quo minùs id renouari, sed obliuioni tradi solet.

F f f 3

Nec

Nec dissimiliter cum sacerdotij, ut vocant, secularis statum elegisti ad vnam Dei gloriam, ad hanc eandem omnes totius vitæ actiones quæ inde proficiunt, ad finem vitæ usque referentur. Ac ita, quoties in tuo te munere perfectionem voles, aut facies, ut quoties leges, aut addisces propria, quoties vestibus à seculari diuersis vteris, quoties coronam in capite, capillumque & barbam in Ecclesiastici morem attonsam geres, quoties à choræis, conuiujs, consortijs statum eiusmodi dedecentibus abstinere, & in alijs plurimis; toties ex prima intentione vtiliter illa fient.

Sed hæc vtilitas in vita Religiosa longè clariùs emicat: nam & eius susceptio nulla blandientis naturæ deceptione contingit, & non solent propria voluntate sed Præpositorum destinatione munera suscipi, & maximus earum actionum est numerus, quæ vel omnino, vel certo modo & tempore præscribuntur. Itaque quod istiusmodi capitis, pedum, corporis integumento vrantur; quod isto tempore surgant, dormiant, vigilent, loquantur, taceant, comedant; quod ad hæc vel illa danda, capienda, dicenda, facienda facultatem postulent; quod isto loco, vrbe, regione, parte domus habitent, supellectile vrantur; quod istiusmodi rerum externarum procurationi, quod confessionibus excipiendis, quod literis humanioribus, aut Theologiæ vacent, & alia sexcenta; ex instituti suscepti rationibus oriuntur, vnde fit ut ex eadem qua institutum delectum fuit, intentionis rectitudine dignitatem hauriant. adeo ut Religioso, à sui instituti amore non recedenti, sibi quæ vel mediocriter attendenti, difficile sit inutiliter, facillimum & creberrimum vtiliter & sanctè agere: quippe ipsæ quoque animi remissiones, quas hodie recreationes vocant, si intraregulæ præscriptum, si moderatione Religiosa, si tempore constituto, si iuxta morem in Religione usurparum admittuntur, quis neget etiam eòdem referri oportere? aliàs enim vel pro libito, vel alijs rebus, vel diutius, vel se se aliter immoderatiùs oblectarent. Ergo plurimi ducendum, & vel hoc solo beati prædicandi sunt Religiosi, qui benignitate Dei singulari, vitam æternitati tam frugiferam sortiuntur.

Verùm hinc mihi leuis quidam, & facilè depellendus timor surrepit, annon sensim prima illa eligendi status intentio, quasi longo confecta senio emacuerit, & naturam emutans, consuetudinis habitum induerit: quis enim nescit, vel in somnis, vel perturbatæ mentis homines, id subinde & sine frustratione petficere, cui longa olim exercitatione insueuerant: atqui hæc ad rectam aut prauam intentionem vnde id didicerant, referri nequeunt. Quidni ergo priter, ex quadam consuetudine, soloque naturæ impulsu, Religiosum illo tempore sic indui, comedere, dormire dicemus? Dici inquam, nequit, quia hæc ipsa consuetudo, ex instituti susceptione, rectaque intentione manauit: eapropter & consuetudinem, & quidquid vetè ex consuetudine oritur, istuc referre oportet. Etiamne, inquit, quæ dormitans, quæ alia cogitans fecerit?

si non hæc, cur ista potius? Certè quamdiu à vigilante, volente, intelligente fiunt, non est cur à prima intentione fluere negemus; illa quæ ita sunt, vt sine intentione prima nequaquam essent. neque tamen negauerim fieri posse, vt ex mera naturæ assuetæ proclinatione fiant; in iis præcipuè hominibus qui veterano torpore depressi, Religiosa vitæ dignitatem nec memorant vnquam, nec ad eam sollicitius actiones moresque componunt: at in viris illis, qui diuinæ vocationis memoriam, crebra & lata gratiarum actione non patiuntur intermori, quibus nulla iucundior quàm liberationis ab Ægypto, & adscriptionis in Dei familiam esse potest recordatio; in his inquam viris, intentionis primæ vis nunquam efforta veterascet, sed maioribus in dies incrementis vegetior efflorescet ad singula. Ita igitur conate, ac nihilominus *uoli altum sapere, sed time.*

Finem facio, si de continuatione & interruptione verba pauca; Vt scias actionum continuatam eam connexionem exigi, quæ non tantum ex naturali vi, sed ex eadem finis intentione proficiscatur: ideoque in exemplo coci superius allato, licet ex vi laborum oriretur sitis, & ex continuatione studiorum fatigatio, ex hac verò remissio, ex illa potus sequeretur; quia tamen hæc licet naturaliter secuta, non tamen ex propositi finis intentione secuta sunt, propterea non fuerunt ad primam intentionem referenda; quæ fuerat in coco, vt per ciborum preparationem muneri suo ad Dei gloriam faceret satis; itidemque in altero, vt per literarum studia Deo seruiret. Si quis autem inimici sui, qui Romæ degit, interficiendi causa, si alter Religionis ergò, Romam simul proficiscuntur; ecce tibi totius profectionis tot variæ partes, quia ad vnum illum finem aptæ, ex illoque sunt ortæ, improbitatem & bonitatem suam, à proposito sine mutantur.

Hanc verò continuationem ea interruptio discedisse censenda est, quæ siue breui, siue longiore mora, aliquid non ex eodem fine ortum interseruerit, cogitatione, cessatione, opere: vt in illa Romana profectione, si conquiesco, dormio, comedo. Sed post hanc moram, vtrum ex priore intentione ad agendum reuertar, videndum est; si enim eadem quæ prius ago, vt si in itinere cum euigilaui perigo, vel nouum aliquem mihi finem præfixi, vel non; si præfixi, iam non à priore, sed à nouo hoc moueor; si nihil mihi præfixi noui, certè vetere permotus fui, & in eodem perseuero. Ex quo plurima iudicabis, vt quòd in perlegendis Canonicis horis mente euagaris, ac subinde euagationibus mutatis perpetuò in legendo pergis; si deinde dubitatio mouetur, vtrum satisfeceris præcepto dum aliena cogitares & legeres? inquire, ex qua intentione sic ista lectio profecta, annon ex voluntate solitum pensum persoluedi; quòd verò varia occurrerint, cogitationemque abduxerint, itane abduxerunt vt priore voluntate potentiores lectionem præciderint, an verò ad finem vsque perducta; si perducta, satis est argumenti prioris intentionis vim eoulsque

que

que valuisse, vt simul cum euagationibus incurrentibus perduraret: dum enim lectio durabat, durabat effectus, & quasi impressio motionis à prima voluntate concitata. At si derepentè cum obuiò aliquo verba misceret, hæc collocutio quamdiu perseveraret, tamdiu priorem intentionem euertere: neque enim persoluendi horarij peni finem spectat; sed si fabulatione relicta, ad legendum se refert, cum id legendi non alia esse causa possit, censetur instaurari prior voluntas, & reungi quod dissiluerat.

Ex hoc plurima dignosci queunt, & quidem in iis quæ vix nisi ex aliqua vna causa fieri consueuerunt, vt orationes, ieiunia, labores, & quæ naturaliter nisi vtilitate vel honestate proposita non expectantur, facile animaduertimus, vnde fiant. At vbi cupiditas vel honorum, vel voluptatum potest impellere, ad Deum verò ex virtute referuntur, vt in cibo, potu, laude, magistratu; nulla rectæ intentionis intermissio periculo vacat: furtim enim blanda se cupiditas insinuat, pronumque est, vt qui spiritu ceperant, carne consumuntur.

C A P V T XII.

De rectæ intentionis signis.

Obscura sunt, quæ in animo latent, cumque de virtutibus quærimus, an sint in nobis, in ambiguo hæremus, & coniecturis agendum, vt exploremus, an quæpiam illarum vestigia deprehendamus: vbi & non raro nos fallimus, dum, vt D. Gregorius loquitur, *Sapè sibi de se mens ipsa mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat: de mundi autem gloria non amare quod amat.* Vniuersè quoque pronunciat D. Hieronymus, *Conueniat vnusquisq; cor suum, & in omni vita inueniet, quàm rarum sit fidelem animam inueniri, vt nihil ob gloria cupiditatem, nihil ob rumusculos hominum faciat. neque enim statim, qui ieiunat, Deo ieiunat; aut extendens pauperi manum, Deo senerat: vicina sunt vicia virtutibus. difficile est, Deo tantùm iudice esse contentum.* Sunt multæ & inobseruabiles pedicæ, quas detorquenda rectæ intentioni latenter recondit Satan, eiusque se retribus implicandos deliciarum sensus nostri, amorque nostri immodicus vtrò offerunt. quapropter etiam accuratissimus indagator sui Gregorius Magnus hæc sibi diffidit, & trepidat, & auxiliatrices aliorum lacrymas poscit. *Dum ipsam, inquit, subtiliter radicem meæ intentionis inspicio, Deo quidem ex ea me summo opere placere voluisse cognosco: sed eidem intentioni qua Deo placere studeo, furtim se, nescio quomodo, intentio humana laudis interserit. quod cum iam postmodum tardeq; discerno, inuenio me aliter agere, quàm scio me aliter inchoasse. Sic etenim sapè intentionem nostram, dum ante Dei oculos rectè incipitur, occultè sibi subiuncta, & eam velut in itinere comprehendens, intentio humana*

*1. p. Past.
cap. 3.*

*Con. Lucif.
cap. 6.*

*In Moral.
extremo.*

laudis